



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

# **Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita**

**Dominicus**

**Francofurti, 1613**

Pontifex

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)



clangoris contra hostes, Malach. 2. 7. & 1. 7. 8. 2. Chronic. 13. 19. 11. & 19. 8. Numer. 6. 23. Deuter. 20. 2. & 21. 5. 2. Chronic. 13. vers. 12.

Leuitarum officium erat, Sacerdotes adiuuare peragendo cultu Dei, curare tabernaculum & omnia ad id pertinentia: causas dubias vna cum sacerdotibus diiudicare. Num. 1. vers. 50. & 3. vers. 7. & 4. vers. 4. 22. 19. 2. Chron. 19. vers. 18.

Pontificatus Evangelicus, seu noui Testamenti immediate ad Christum pertinet, summum Ecclesie Pontificem & mediator in cuius persona conditio duplex consideranda occurrit, Naturarum videlicet & qualitatis. Est Deus & homo, vna persona: nec aliter constaret eius sacerdotium. 1. Tim. 2. 5. Conditio qualitatis ea est, quod sanctus, impollutus segregatus sit a peccatoribus & callis excelsior. Hebr. 7. 26. alioquin legem condemnantem non impleuisset, neque pro nostris peccatis de iudicio satisfacere potuisset. Officium eius est, nos Deo reconciliare, satisfacere pro peccatis nostris, nobis sua merita applicare, ut ipsi eius iustitia donati, satisfactione redempti, coram Dei throno cum aeterna salutis fiducia compareamus.

Partes huius pontificatus sunt docere, orare, offerre. Docemur ab eo, quod omnes respicientes velit in gratiam recipere, donare eos sua iustitia, viuificare ad vitam aeternam: verbo, spiritu sancto & sacramentis in hac vita regere. Intercedit pro Ecclesia & petit Ecclesiam recipi propter sua merita. Ioan. 17. 19. Eius oblatio in Cruce fuit & est sacrificium propitiatorum placans iram Dei, atque satisfactorium pro culpa & poena aeterna. Esalm. 104. Hebr. 5. 9. 8. 9. 10. cap. Praestantia victimae est, quod semel Christus ingressus in sancta, satisfecit pro omnibus mundi peccatis, inuenitque redemptionem perpetuo duraturam, & nunc coram facie Dei pro nobis apparet.

Pontifex igitur noster, est persona vna, Deus & homo Iesus Christus, ab omni peccato purus, quod dicitur ex decreto Dei Patris proferens Euangelium, offerens seipsum simul pro hominibus, perfoluens ad patrem credentibus, pro quibus & intercedit apud Patrem, sua merita applicans, in redemptionem aeternam.

De Sacerdotio Christianorum, & de Pontificatu ministeriali disputationes Theologis discutendas relinquimus.

De Pontificibus inter Ethnicos, haec: Veteres Pontifices apud Romanos de omnibus causis ad sacra pertinentibus iudicant, tam inter magistratus sacrificio, quam inter homines, nouaque leges de sacris conuertit arbitrato suo, sicubi scriptis legibus destituerunt: magistratus, penes quos ceremoniae sunt ac sacrificia, sacerdotisque omnes examinant: ministros sacrorum continent in officio, ne quid praeter solemnes ritus faciant: a profano etiam & imperito vulgo consuluntur de cultu Deorum ac geniorum, aliisque religionibus: quod si quem animaduertant praescripta sua contemnere, eum multant pro delicti magnitudine. Ipsi nullius potestati sunt obnoxii, nec senatus vel populo rationem reddere tenentur id genus sacerdotes siue isopodiarum aliquis appellare voluerit, siue isopodiarum, siue isopodiarum, siue (ut nos censemus, isopodiarum, id est. Sacrorum doctores, administratores, custodes, inrepretes, ad vero non aberrauerit. Quorum si quis de vita excesserit, in defuncti locum alius solet subrogari, non populi suffragi, sed qui collegio maxime videtur idoneus, ex omnium eorum numero eligitur: qui tum demum sacerdotium asit, si collegii iudicium felici augurio comprobetur. Hi ab vno suorum operum, reficiendo scilicet ponte sublicio, latina lingua vocantur Pontifices. Dionys. Halic. lib. 2.

Pontificum collegium vsque ad Theodosii senioris imperatoris tempora Romae fuit: quibus religione Christiana iam omnia obtinente, imperatoribus antiquae superstitioni aduersantibus vno edicto sacerdotum omnium redditus sisco applicati sunt. Quare postea plane Pontifices, Augures, & reliqui sacerdotes (Ethnici) creati deserunt, cum redditibus omnibus multati essent. Zosimus. Minoribus Pontificibus creatis, Numa Pontificem deinde maximum Numam Marcum, M. F. ex Patribus legit, eique sacra omnia exscripta exsignata attribuit: quibus hostiis, quibus diebus ad quae templa sacra fierent, atque vnde in eos sumptus pecunia erogaretur. Caetera quoque omnia publica priuataque sacra Pontificis maximi citis subiecit, ut esset quo consultum plebs veniret, ne quid diuini juris negligendo patris ritus, peregrinosque adificiando, turbaretur. Nec caelestis modo ceremonias, sed iusta funebria, placandisque manes, ut idem Pontifex edoceret, quaeque prodigia fulminibus, alioque quo visio missa susciperentur atque curarentur. Lilius, Decada. lib. 1.

Multam Patrii quam Plebei Pontifices Maximi creati fuerunt, vsque ad C. Iulium Caesarem: huic successere Lepidus & Augustus, post quem omnes Caesares Pontificatum maximum vel susceperunt, vel se Pontifices maximos appellari passi sunt. Primus autem omnium Gratianus edicto proposito titulum hunc repudiavit, & se Pontifex Maximum appellari vetuit: atque ita ea dignitas Ethnica defecit in Imperatoribus. Zosimus. Quomodo deinde

de, quo tempore, & a quibus nomen istud sit usurpatum, & euentu historici demonstrant.

De Pontificatu. DIAL. CIVIL

Francisci Petrarcho.

GAYD.

Ad Pontificatum veni. R. E tempellate in portum... Tu e portu in tempestatem sponte fugis. Tu miras... Pontificum sum adeptus. R. Parum ne diffidit, parum gratias... us animae tibi cura videbatur, nisi omnium curas in te... que omnium sarcinas transiulisses? Fortes humeris, an... tio eo animos cogens, vbi male sibi futurum sciam. G. Ad... tificum ascendi. R. Quo tramite, videris. Duplex est... Vtraque ad laborem. Altera vero etiam ad miseriam... cunque perrexeris, vel te miserum sciro, sic qui ascendit... descendit. Vnus iam illorum, quibus canitur propheta... Qui descendunt in mare nauibus, sa ientis operantibus... multis, qui ascendunt vsque ad caelos, & descendunt... yllis, quorum animas in eis tabeentes, & descendunt... triplicem procellam turbati sunt, & vici sunt, licet... nus sapientia eorum deuorata est. G. Summi solum... ascendi. R. Quo mare altius, & ventipules, & r... pestas. G. Romanus Pontifex factus sum. R. Quo... bus, Roma est, eo maior te laborum moles manes, eam... colant, qui adoret, qui obsecrant, ac circumlecti... serico terram sternant, amo niueos ita nemecques, qu... pesque instruant, ac praesumbant piscis pontificis... obsequi genus, ex dule bo erunt, qui omnia prop... te figant oculos, te noxent, de te iudicent, & quam... vident, qui denique mores tuos arguant, verborum... famam lacerent, vitam carpani, quicquid vsquam am... si e fonte vnicio maiorum, ex te proditit dicitur populi... rumque omnium vnus tu causa vocaberis, quoniam... sanum erit ecclesiae corpus, quum aequum ac languidum... sine (oro te) tanti, vel autem poculum, vel cubile... vel gemmatus vertex, vt quietis & fama praetia quatu... In summum pontificem sum electus. R. A. T. Vicia... ram experta hodie, quod est totum, vel inane, vel d... vt non immerito quidam summi pontifices radio... non supplicium aliud, quom felicitatem illam hosti... prauerit. Nam (vt paucis expediam) summum pontific... recte genitur, summus & honor, summum onas, sum... titus, summus labor. At si male, summum animae... malum, summa miseria, summus pudor, anceps tem... te negotium. G. A. V. D. Summi pontificatus sedem... Non tenebis diu. Brevis est hominum vita, regum breuis... tificumque breuissima, eo quod propter pondus vclat... rarum, ataspia Pontificis Romani tempus angustius, qu... culmen nisi admodum secula vixperuenit. G. Summi... in vertice sedeo. R. Quo sublimior sedes, eo graue... alto sine periculo aut labore descendatur. Cura vt de... brie, ne in illo grege reperiaris, de quo dictum est. T... alium, vt lapsa grauiore ruant. Ex omni quidem... descendendum nemo dubitat, sed hoc interest, qua... sapientum descendit, reliquorum veroprecipitum... Ideoque Penus ille dux moriens, qui dixisse fertur, sp... leuatis est ruere, non improprie ait, vniuersus. G. Sum... ficatus arcem rego. R. Solebant primi ex hoc stitu... petti. Nunc ad delicias vocari credunt, id eo quod certam... apperitur, & hunc omnium sermone mortalium vota... autem vel Romanum, vel quemcumque pontificatum... ob causam, nisi quo potentior, ac diuor sit? Contra... ceptum praesente queritur, non prodele, quodque... pendendumque vel dictum est, magis sepe numeris quam... sponforibus spes emittit laetitia nisi pinguior. Orem... pessima? ad quod olim conseruaret & deberet cog... inde nunc retrahi non possunt, & tam praecipit serm... non Christianus pudor, ac modesta videtur, sed videri... cacia paganorum, quam in huiusmodi perionibus... didicimus, vt de Iulio Caesare lectum sit, quod pontificatum... morit non sine profusissima largitione, in qua rep... gaudium eris alieni, quam male ad comita diceat. p... dixisse matri osculanti fertur? Domum te nisi pontificem... ueritum, nec se fecit. Pontifex est reuerfus. Liqueat... petu ille ambierit, quo non imperato, vel moriendum... vel exulandum esse decreuisset, hoc illi autem vtrunque... cui a prima aetate propositum sit regnare. Ita vt in... puer, si qua est hoc orbe potestas altera, quam Caesar, de... vire, dominique sui iugum ferre, pontificum quomodo... ambire, non video non modo largitione profusissima, sed... non multo minus est turpe) blanditiis atque mendacis

PC  
POLY...

Populus.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Populus, Græce, λαός, ὁ, & λαῖος, ὁ, popularis dicitur. Est autem populus, cœtus iuris confensu, & utilitatis communi-  
Duplex est cœtus, scilicet Aug. 1. de civ. Dei.

Populus est multitudo hominum iuris confensu, & concordia  
sociatione sociata, secundum B. Thom. prima pars. 2. art. 1. Differt  
autem populus à plebe, quod in populo omnis pars ciuitatis, o-  
mnisque ordinis continentur: ex plebe autem excipiuntur nobi-  
les & patricii.

Populus, ut aliquibus placet, dicitur ἀπὸ τῶν πολλῶν λαίων, hoc  
est, a multis pluribus, quod omnes ordines, ut dictum est, comple-  
rit. Plebs vero ἀπὸ τῶν πολλῶν, hoc est, à pluribus: plures enim  
sunt plebei, quam patricii. A populus diminutium sit popellus,  
estque paruus populus, & popularis, hoc est, quod populi est, & a-  
magno charus, & popularis, hoc est, amorem populi conciliare.  
Populus item sit popular, hoc est, prædor, & deprædor. A quibus  
populatio & depopulatio. A plebs pariter sit diminutium plebe-  
us, plebeus de plebe.

LOCUS BIBLICI.

Populus vere beatus, Psalm. 33. 12. Pro. 19. 18. Populus Dei qua-  
nta multitudo, Psalm. 12. Populus Dei, Christiani, 3. Pet. 2. 9. In populum af-  
firmat, Exod. 8. 8. 19. 5. 6. Deut. 4. 20. 7. 7. 27. 2. 9. 1. Es-  
1. Sam. 6. 21. 2. Es. 3. 1. Reg. 8. 16. Populus Israel maris aræne par,  
1. Es. 4. 29. à Deo redemptus, 1. Psalm. 77. 2. 16.  
Populi dissipatio vnde, Prover. 29. 18. Populus omnibus missus  
1. Es. 44. 1. 31.

Populus, Hebr. ham. Multitudo ingens, quæ suo numero ob-  
scure obduratæ superficiem. A verbo hamam, i. obexit ali-  
quid multitudinem seu densitate rei, obdurat, obruit multitu-  
dine. Gr. ἄμα & ἄμα congrego. ἄμαρος arena, cuius numerus  
numerus, ἄμα, simul, & ἄμαρος populus. Latine proprie significat  
cœtum hominum vniuersi ciuitatis, Republicæ, monarchiæ iure &  
communi officiorum, Societatum, à quodam magistratu gu-  
bernantur. Præterea Hebræis etiam significat paucos homines vel  
multitudinem in compositione aliq. n. do e iam amplam familiam,  
sicut in populo Israelis est n. m. e. t. a. p. o. l. e. s. i. a. c. i. b. u. s. p. a. t. r. i. a. r. i. u. m.  
ita in rebus distincta. Populi item seu populorum nomine fre-  
quenter apud Prophetas hostes Ecclesiæ, & gentiles ad Christum  
conuertendi designantur. Nonnumquam, præsertim quibus de  
Deo & Christo agitur, pronomen, quæ tuus, meus, tuus, vel nomen  
populi occurrit, Ecclesiæ, vel ex iudeis tantum, vel ex iudeis  
& Gentilibus constitutum indicat.

SENTENTIAE PHILOSOPH. ET HIST.

Maximus magister, populus. Cic. Tuscul.  
Populus sine comparatione probat esse melius non sentit: illud,  
quod est, qualecunque est, probat. De clar. orat.  
Sic est vulgus: ex veritate pauca; ex opinione multa æstimat.  
Pro. 1. 1. 1. 1.

Homines opinione non minus famæ, quam aliqua certa ratione  
commoueri solent. Pro. 1. 1. 1. 1.

Fama, & multitudo in iudicio mouentur homines, ut id hone-  
stum patens, quod à plerisque laudatur. 2. Thuse.  
In imperita multitudo est varietas & in constantia, & crebra  
semper tempellatum, sic sententiarum commutatio. Pro. 1. 1. 1. 1.

Non comitis iudicat semper populus, sed mouetur plerumque  
gratia, cedit precibus, facit eos, à quibus est maxime ambitus: de-  
quæsi iudicat, non delectat aliquo, aut sapientia ducitur ad iudi-  
candum: sed imperia nonnumquam, & quadam etiam temeritate  
non est enim consilium in vulgo, non ratio, non discernen, non  
sagacitas: semperque sapientes, ea quæ populus leuissit, scienda  
non semper laudanda, duxerunt. Pro. 1. 1. 1. 1.

Nullum frerum, nullus Euripus, tot motus, tantas, tam varias  
habet agitationes fluctum, quantas perturbationes, & quantos  
cibus habet ratio comitiorum. Dies intermissus vniuersi, aut nox  
interposita sepe perturbat omnia, & totam opinionem parua  
nonnumquam commutat auiarumoris. Sæpe etiam sine vili aperi-  
ta causa fit aliud atque existimamus, ut nonnumquam ita factum  
est: cum populus admiraretur, quasi vero non ipse fecerit. Pro. 1. 1. 1. 1.

Populi potentia transgresso prior est tyrannide, & paucorum  
potentia, nam peius est, si multi, quam si vnus, vel pauci domina-  
tur. Arist. ethic. 8. 2. 11.

Populus ciuitatis manet idem specie, quamuis quidam morian-  
tur. D. Thom. de prin. de gen. 2. cor. 1. 15. lex. 36.

Populares viri videntur, qui liberi sunt dicendi fiducia, & licen-  
tia faciendi, quid quisque velit. Plat. de Rep. dial. 9.

Popularis vir est, qui ex teneris à parco patre enutritus, qui lu-  
crosas cupiditates solas coleret, non necessarias autem, & iustus ac  
lasciuæ gratia repertas reprobat. Ex conuersatione cum elegan-  
tioribus viri, & plenis lupia dicitur voluptatum, progressus ad  
omnem petulantiam, & ad illorum speciem, ob paterna parsimo-  
nia odium, sed meliore quam corruptores natura præditus, dum  
in iramque patrem duceretur, constitit, in medio arborum iro-  
rum, ut moderatè, vel, ut putabatur, singulis frueretur, & neque illi-  
beralem, neque iniquam vitam degeret, popularis & paucorum  
principatu factus. Idem de Rep. dial. 9.

Populus ingratus est leuiter alicuius rei sator, mutabilis, crude-  
lis, inuidus, ineruditus, v. pote ex plebis colluic, & violentis nug-  
toribus collectus: & qui in huius societatem se adiungit, multo  
miserior est. Plat. in Aristoch.

Populo famelico nihil periculosius. Franc. per. de Rep. l. 3. c. 11.

Popularis status differt à plebeo, nam popularis ab omnibus  
probat, ac plebeus ab omnibus reicitur: differt enim plebs à  
populo, quo species à genere, nam populus eius vniformis, patri-  
cios, & senatores quoque significat: pl. bs vero non solum plebem,  
patricios & senatoribus remotis. Idem de regn. lib. 1. c. 3.

Populi videntes principum pietatis studium, & in omni reli-  
gione liberalem cultu, arripunt de maiestate eius sanctitateque  
perspectiorem sententiam. August. Sereuch. de per. phil. libro sexto  
cap. 8.

Populari multitudine nihil est neque insipientius, neque in-  
solentius. Itaque eos qui tyranni insolentiam fugiunt, in plebis  
effræne insolentiam incidere, nequaquam tolerandum est. Nam  
tyrannus si quid facit, intelligens facit: ac plebi nulla intelligen-  
tia inest, vnde enim intelligentia ei adit, nec edoctus est, nec  
nouit honestum quicquam, ne in sua quidem familia, & qui ad  
res agendas sine consilio præcepit torrenti similis? Herodot.  
libro 3.

Plebe imperante, fieri non potest quin malitia exoriatur. idem  
ibidem.

Reliqua turba (populus) est ciuitatis corpus, vim ac robur ad  
vitorum præstantissimorum consilia exequenda ministrans. Dionys.  
Halic. lib. 3.

Plerumque fieri competimus in populo, ut consultores ipsi con-  
iecta prius & explorata auditorum voluntate, sententias cu con-  
ctas ad gloriam dirigant. Nam qui oratoris comprobata sermone,  
quæ intentus dicenti attentando assiluit, hic procul dabo quid  
ipse sentiat, quidue potissimum exoptet, insinuat. Nec enim in  
perorantis exiit arbitratu voluntas multitudinis: sed populus  
ipse, si quem optima semper consilia trahunt, pro more suo ora-  
tores afflicta, ead consilia semper optima differenda. Pro. 1. 1. 1. 1.

Illud mihi præclare dictum videtur, hominem nimis Reipubl.  
cæ administrationi deditum, & populari aura sidentem, haud vn-  
quam feliciter diem extremum claudere. Pausan. lib. 1.

Potest aliquis facilius vrbem humilem, si rebus aduersis labo-  
ret, erigere, cum eam necessitas cogat sapientis consilio obtempe-  
rare, quo eius petulantiam atque temeritatem competat. Persius  
1. Fab. Max.

Solet populus sublimes metere, ideoque abiectos extollere: &  
non contentus se potentioribus vulgus summi honoris loco ha-  
bet. idem, in Nicæ.

Sane videtur populus rebus præsertim secundis insulare bo-  
nis viris, fortunæ fauore & rerum statu læto elatus: contra tamen  
fieri solet. Nam res aduersæ morosos semper multitudinis ani-  
mos efficiunt, irritabileseque, & qui leuissimam ob causam iras con-  
cipiant: aures quoque difficiles & delicatas, ac quæ ab omni  
sermone ac verbo vehementiori lædantur. Peccata enim incre-  
pans aliquis, exprobare eis infortunium videtur, & libere si loqua-  
tur contemnere. Ac quemadmodum vulneratas & exulceratas  
corporis partes mel offendit: ita sæpenumero verus & prudens  
sermo nisi admixtam habeat lenitatem & obsequium, mordet &  
exasperat aduersam fortunam expertos? atque hoc est opinor,  
cur Homerus ea quæ dulcissima sunt, animo obsecundantia dixerit,  
nempe quod ei animæ parti quæ voluptatem percipit concedat,  
neque ei repugnet. Atque ut oculus inflammatione laborat  
vmbrosos & obscuros colores libenter inspicit, splendidos &  
luminosos auertatur: Itidem ciuitas rebus parum prosperis vtiens  
meticulosior est, & delicatior, quam ut perire liberos letimo-  
nes possit: cum quidem hi maxime tum requirantur, quod cor-  
rectionem eorum quæ peccantur status rerum non admittit.  
Itaque eo tempore in Republica versari, periculosissimum est:  
nam & qui grata populo loquuntur, vna perirent: & qui secus  
faciunt, ab eo perduntur. Quemadmodum autem solent mathe-  
matici